

TIJDSCRIFT

VAN HET

NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- en PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK:

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

1^e Jaargang

AMSTERDAM
G. THEOD. BOM EN ZOON

1893

Aanstelling van Antonij Crijnen tot servijsmeester te Nijmegen.

(Pl. IV, N°. 2)

Voorzijde: een links gewend staand schutter, bezig zijnde zijn geweer te laden, links, het met de keizerlijke kroon gedekte wapen der stad Amsterdam, rechts, het met een dergelijke kroon gedekte wapen der stad Nijmegen. In de bovenhoek: *Antonij Crijnen*.

Keerzijde: in het veld in tien regels: *Het — servijs Gelt — Gekreegen Inde — Stat van Nimmege — Als Commanduer Wacker — Onder. t. Eerste Corperael — scob van Cappe-teyn — Backer den Eerste — Octoober — A^o 1632.*
Zilver, gegraveerd, ruitvormig draagteeken.

De kriegsbedrijven in Limburg en de inname der steden Venlo, Roermond en Maastricht, door Prins FREDERIK HENDRIK in 1632 zijn te algemeen bekend, om daarvan hier te gewagen, een gevolg daarvan was echter, dat ook de stad Nijmegen tijdelijk van garnizoen ontbloot was en zich verplicht rekende van elders bezetting in te nemen.

Hoe groot die bezetting was, is ons niet ge-

bleken, maar wel, dat daartoe twee compagnien, gevormd uit burgers die zich vrijwillig uit verschillende wijken hadden aangeboden, onder de kapiteins ALART CLOECK en WILLEM BACKER uit Amsterdam behoorden, die den 27sten Augustus naar Nijmegen vertrokken en aldaar tot den 9^{den} October 1632 vertoefden. 1)

Uit het werk van den heer JOCHEMS zien wij nog, dat ALART CLOECK in 1632 kapitein was in Wijk III, terwijl WILLEM BACKER in Wijk XVII dezelfde betrekking bekleedde.

Blijkens mededeelingen van den heer MR. W. VAN DE POLL, archivaris der stad Nijmegen, wordt reeds in de 16^e eeuw in de Raadsignaten gewag gemaakt van servijs- of logiesgelden, welke aan officieren en soldaten, daar in garnizoen, of tijdelijk ingekwartierd, voor woning en huisvesting werden verstrekt.

Met de uitbetaling en de contrôle over deze gelden, was een ambtenaar belast, die daarvan rekening aan de stedelijke regeering deed en den titel had van servijsmeester, krachtens een in 1617 genomen besluit.

Deze uitbetalingen hadden eerst voor rekening der stad, doch later voor die van den Raad van State plaats en deze servijsgelden werden gebracht op het budget van oorlog.

1) *Amsterdamsche Burgervendels (Schutterij)* 1586—1795 door J. A. JOCHEMS, Kapitein-Adjutant van het Regiment Schutterij. blz. 31 en volgende.

Door de goedheid van bovengenoemden heer, ontvingen wij nog een extract uit het Raadsignaat van 21 September 1632, van den volgenden inhoud: »Also mijne Heeren bericht" »sijn datt die twee comp^{en} Burgers soo van" »Amsterdam binnen dieser Stadt in garnisoen" »gecommen sijn, in weinigh daghen sullen ver-" »trecken, is guet gevonden, die Officieren van" »die selve comp^{en} ten huijse van de wed^e" »BEECKMANS tegens eerstkomenden maandach" »ofte dienstdach te gast te houden en te" »tracteeren."

Ook blijkt uit de Raadsignaten nog, dat de Prins in Mei en November te Nijmegen was en dat hem toen door de stad een maaltijd werd aangeboden.

Hoewel nu evenmin uit de Raadsignaten als uit de Rekenboeken blijkt dat ANTONIJ CRIJNEN, wiens naam wij op boven beschreven penning vermeld vinden, tot servijsmeester is aangesteld, is het toch hoogst waarschijnlijk dat hij dit ambt bekleed heeft en dat hij als uiterlijk teeken daarvan, dit draagteeken ontvangen heeft, te meer daar de naam van CRIJNEN meermalen in bovengenoemde stukken voorkomt en het ambt van servijs- of logiesmeester, zeker wel steeds aan een Nijmeegsch burger zal zijn opgedragen.

Leiden, Februari 1893. TH. M. ROEST.

1.

E

2.

